

Talousvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista

Eduskunta on 20 päivänä toukokuuta 1994 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 81 laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Erkki Palmqvist ja vanhempi hallitussihteeri Tuula Kulovesi kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylijohtaja Mika Purhonen ja hallintopäällikkö Asko Harjula Huoltovarmuuskeskuksesta, toimitusjohtaja Jaakko Tusa Öljyalan Keskusliitosta, johtaja Raimo Ääri, johtaja Rainer Frigren ja diplomi-insinööri Kaarlo Kaarlson Neste Oy:stä, asiamies Erik Mälkki Teollisuuden Energialiitosta, diplomi-insinööri Mikael Carlberg Imatran Voima Oy:stä, osastopäällikkö Mikael Nyberg ja varatuomari Leea Salminen Oy Esso Ab:sta, toimituspäällikkö Matti Seppä Helsingin kaupungin energialaitoksesta, yksikönjohtaja Matti Kuusisto Espoon Sähkö Oy:stä ja toimitusjohtaja Harry Viheriävaara Sähkövaltuuskunnasta.

Hallituksen esityksen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista. Lailla korvattaisiin nykyinen tuontipolttoaineiden velvoitevarastointilaki (303/83). Lakiehdotuksen tavoitteena on huoltovarmuuden saattaminen samalle tasolle eri tuontipolttoaineiden osalta ja varastointivelvoitteen kohdistaminen nykyistä yhdenmukaisemmin alan yrityksiin. Uudistuksella maakaasu saatettaisiin velvoitevarastoinnin piiriin. Varastointivelvoitteen määräytymisajanjaksoa ehdotetaan muutettavaksi kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Yrityksille aiheutuvien taloudellisten rasitteiden vähentämiseksi ehdotetaan mahdollistettavaksi, että varastointivelvoite voitaisiin eräissä tapauksissa täyttää korvaavan polttoaineen varastoinnilla.

Valiokunnan kannanotot

Maamme energiahuolto on varsin riippuvainen tuontipolttoaineista ja -energiasta. Ulko- maisten energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta vuonna 1993 oli 68 prosenttia. Osuuden arvioidaan nousevan vuosisadan loppuun mennessä lähes 80 prosenttiin. On välttämätöntä, että tuontipolttoaineiden riittävä saanti on turvattu poikkeuksellisissa oloissa.

Maakaasun käyttö energialähteenä Suomessa on 1980-luvun puolivälin jälkeen voimakkaasti lisääntynyt. Kaasulla tuotetun energian osuus teollisuuden polttoaineiden kulutuksesta on noin 19 prosenttia sekä kaukolämmön ja kaukolämpövoiman tuotannosta noin 25 prosenttia. Suomen tulisi varautua maakaasun toimituksen keskeytyksiin kaasun varapolttoainejärjestelmällä tai muulla varautumisjärjestelyllä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta perusteltuna ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavin muutoksin.

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan kivihiiililaitoksen varastointivelvoite määräytyisi edeltävän kalenterivuoden keskimääräisen kuukausikulutuksen perusteella. Valiokunta toteaa, että kivihiiililaitokset käytetään Suomessa tyypillisesti energiakysynnän huippujen tyydyttämiseen. Kivihiiililaitosten käyttöaika vaihtelee siten suuresti vuodesta toiseen ilmastollisista tekijöistä, sateista ja sään kylmyydestä, sähkön tuonnista ja kapasiteettitilanteesta riippuen. Laitoskohtainen, yhden vuoden käytön perusteella määräytyvä velvoite saattaisi johtaa voimalaitosten velvoitevarastojen tason rajuun vaihteluun vuodesta toiseen. Ei ole esitetty sellaisia eri energiamuotojen kilpailuun liittyviä tai muita syitä, jotka puoltaisivat kivihiiililaitosten velvoitetason määrittämistä vuosittain. Valiokunta pitää näin ollen perusteltuna, että velvoitevarastoinnin taso määräytyisi kivihiilelle edeltävien kolmen vuoden perusteella.

Lakiehdotuksen 25 §:n 2 momentin säännöstä on tarpeen tarkistaa siten, että varmistetaan varastointivelvoitteiden jatkuvuus lain voimaantuloa seuraavana ylimenokautena.

Hyväksyessään hallituksen esityksen laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta (HE 203/1992 vp) eduskunta edellytti, "että hallitus pikaisesti selvittää turvaja velvoitevarastojen sekä lääkkeiden velvoitevarastojen pitäjille aiheutuvat velvollisuudet ja niiden aiheuttamat kustannukset sekä ryhtyy selvitysten valmistuttua tarvittaviin toimenpiteisiin".

Valiokunta edellyttää hallituksen ryhtyvän enemmittä viivytyksittä eduskunnan vastaukseen hallituksen esitykseen laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta (HE 203/1992 vp) sisältyvän ensimmäisen perustelulausuman edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuten muutta-

mattomana, mutta sen 4 ja 25 § näin kuuluvina:

4 §

Kivihiililaitoksen varastointivelvoite vahvistetaan toteutuneen kulutuksen perusteella. Velvoitteen mitoituserusteena on *kolmen* edeltävän kalenterivuoden kulutukseen perustuva kivihiilen keskimääräinen kuukausikulutus.

(2 momentti kuten hallituksen esityksessä)

Jos kivihiililaitoksen 1 momentissa tarkoitettu *keskimääräinen* vuosikulutus on vähemmän kuin 20 000 tonnia, ei laitos ole tämän lain nojalla varastointivelvollinen.

25 §

(1 momentti kuten hallituksen esityksessä)

Tällä lailla kumotaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annettu tuontipolttolaitosten velvoitevarastointilaki (303/83) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. *Kumotun lain nojalla vahvistetut velvoitteet ovat kuitenkin voimassa, kunnes ensimmäiset uuden lain nojalla vahvistettavat velvoitteet tulevat voimaan, kuitenkin enintään 30 päivään marraskuuta 1995 asti.*

(3 momentti kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Dromberg, Jansson, Jääskeläinen, Kekkonen, Kivelä,

Korhonen, Koski, Laivoranta, Linnainmaa, Luhtanen, A. Ojala ja Paloheimo sekä varajäsen Tiuri.